

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

Buxoro davlat universiteti rektori

O.X.Xamidov

2022 yil «30» *avgust*

**O'QISH VA YOZISH AMALIYOTI
FAN DASTURI**

Bilim sohasi: 200 000 San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 230 000 Tillar

Ta'lim yo'nalishi: 60230200 Tarjima nazariyasi va amaliyoti (tillar bo'yicha)

Fan/modul kodi O`YoA1120	O`quv yili 2022-2023 2023-2024	Semestr I-IV	ECTS-kreditlar 20
Fan/modul turi Majburiy	Ta`lim tili</b> o`zbek (rus)		Haftadagi dars soatlari 4/4/4/4
Fanning nomi	Amaliy mashg`ulot (soat)	Mustaqil ta`lim (soat)	Jami yuklama (soat)
O`qish va yozish amaliyoti	240	360	600

I. Fanning mazmuni

**Fanni o`qitishdan maqsad** –Mazkur fan doirasida talabalar Yevropa Kengashining “Chet tilini egallash umumevropa kompetensiyalari: o`rganish, o`qitish va baholash” to`g`risidagi umume`tirof etilgan xalqaro me`yorlari (CEFR) ga ko`ra B1 va S1 darajaga mos keladigan mavzularga oid turli matn turlarini o`qib, mazmunini tushunishlari va turli matnlarni yozishni o`rganadilar.O`qish va yozish amaliyoti fani 1-4 semestrlar davomida o`qitiladi.

Fanning vazifasi - Mazkur fanning maqsadi talabalarning B2-C1 daraja talabiga javob beruvchi matnlarni o`qib, tushunishlari va turli mavzularga oid matnlarni yoza olish mahoratiga ega bo`lishlari va egallangan o`qish va yozish ko`nikmalarini kasbiy va ilmiy faoliyatda erkin qo`llay olishlarini ta`minlashdir. Fanning asosiy vazifasi umume`tirof etilgan xalqaro me`yorlarga ko`ra talabalarning o`qish va yozish ko`nikmalarini S1 darajaga yetkazish, shuningdek, ilmiy tadqiqot ishi yozishning boshlang`ich malakasini shakllantirish va takomillashtirishdir

II. Asosiy qism (amaliy mashg`ulotlar)

O`qish va yozish amaliyoti fani talabalarga o`rganilayotgan chet tilida o`qish va yozish mahoratini o`rgatishni nazarda tutadi. Mavzular ishchi dasturlarda semestrlar va kurslar kesimida batafsil yoritiladi.

2-Modul. O`qish va yozish amaliyoti

O'qishni o'rganishdagi matn va manba turlari:

Taomnomalar, retseptlar;

jadvallar;

- kichik hikoyalar;

- goroskoplar;

- shaxsiy xatlar;

- kundaliklar;

- informatsion bukletlar, broshyuralar (filmlar, ko'rgazma va hokazolar hakida), sayyohlik yo'riqnomalari;

- yangiliklar bayoni;

- tanish mavzularga oid qisqa gazeta maqolalari;

- she'rlar;

- internet matnlari (bloglar);

- e'lonlar (grantlar, sayohat manzillari haqida);

- qo'llanmalar/instruksiyalar (texnik vositalar, asboblar uchun);

- qomusiy maqolalar; - gazeta va jurnallardagi maqolalar (yangiliklar, ma'ruzalar, katta hajmdagi maqolalar, xalqaro ilmiy jurnallarda o'rganilayotgan chet tilida chop etilgan maqolalar);

- tahlil bayon etilgan qisqa ma'lumotlar;

- asarlardan keltirilgan parchalar;

- internet matnlari (bloglar, vebsaytlar);

- ensiklopedik maqolalar;

- professional mavzulardagi turli sohalarga bag'ishlangan maqolalar;

- ma'ruzalarda keltirib o'tilgan g'oyaga nisbatan bildirilgan fikrlar va muhokama qilingan hisobotlar Strategiyalar va ko'nikmalar:

- asosiy fikrlarni anglash\bilish uchun o'qish;

- g'oyani bilish uchun o'qish;

- maxsus ma'lumotni olish uchun o'qish;

- so'zlarning kontekstdagi ma'nosini topish;

- diqqat bilan o'qish;

- ko'z yugurtirib o'qish;
- tez o'qish;
- o'qish jarayonida uchraydigan muammolarni aniqlash va ularni tuzatib borish;
- past ovozda yoki ovoz chiqarib o'qish;
- takroran o'qish; - yuzaki o'qish;
- lug'atlarga tez-tez murojaat qilish.
- xulosa yasash, "qatorlar orasi" ma'noni anglash
- xulosa qilish va yozma bayon etish
- muallif fikrini yoqlash yoki inkor qilish va uni asoslash;
- tahlil qilish;
- sintez qilish;
- o'qish sifatini aniqlash
- amaliy vazifalar
- dolzarb maqolalar muhokamasi
- turli janrdagi matnlarni tahlil qilish
- internet matnlari bilan ishlash
- o'qish ko'nikmasini baholovchi testlar
- mustaqil o'qish

Yozishni o'rganishda quyidagi tur matnlarni yaratish bo'yicha ko'nikmalar shakllantiriladi:

- tabriknomalar va taklifnomalar;
- shaxsiy ma'lumotnomalar, anketa savollari;
- sodda xatlar, eslatmalar, qaydlar;
- voqea-hodisa, odamlar va predmetlar tasviriga bag'ishlangan xatlar, matnlar;
- rasmiy va norasmiy xatlar;
- e-mail, internet forumlariga xatlar;
- norasmiy elektron xatlar

- turli maqsadlardagi xatlar
- yozma tanqidiy, rad javobi (masalan, biznesdagi hamkoriga)
- tushuntirish xati
- tavsiyanoma
- ilova xati
- ariza
- rezyume va tarjimai hol;
- kichik hikoyalar;
- taom retseptlari;
- shaxsiy kundalik
- yozma ishni rejalashtirish
- yozma ishning aniqligi va kimga yo'naltirilganligini aniqlash va shunga qarab tegishli uslubni tanlash mahorati
- bayonnomalar (masalan, ijtimoiy tadqiqotlar, jamoa muammolari, ta'lim jarayoniga oid muammolar va b.)
- kitob yoki filmlarning qisqa taqrizi;
- hisobotlar (uchrashuv hisobotlari, tashrif hisobotlari);
- tadqiqot hisobotlari;
- yaxshi va yomon tomonlarini baholash va tahliliy hisobot;
- o'zaro qayta ko'rib chiqish

Yozma nutqni rivojlantirishdagi grammatik tamoyillar:

- gap tuzish (gapda so'z tartibi);
- gapda ega va kesimning o'rni, moslashuvi;
- gap turlari (oddiy, qo'shma gaplar);
- bog'lovchilar va kirish so'zlari;
- so'z tanlash (rasmiy va norasmiy uslubdagi so'zlar va h.)
- punktuatsiya

Qisqa insho yozish bosqichlari:

- mos sarlavhani tanlash

- kirish qismini yozish
- inshoning asosiy g'oyasini ifodalash
- dalil va isbotlarni bayon etish
- yozma ishda plagiatga yo'l qo'ymaslik

Insholar:

- tasviriy
- hikoya tarzidagi
- qiyosiy
- tahliliy
- kitob yoki filmlarning qisqa taqrizi
- universitet gazetasi uchun maqola

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

O'qish va yozish amaliyoti fanidan talabalarning mustaqil ishlashlari uchun eng ko'p soat ajratilgan. Mustaqil ishga ajratilgan mavzularni o'rganishning asosiy maqsadi mavzular bo'yicha ishlash jarayonida auditoriyada olib borilgan amaliy mashg'ulotlar paytida talabalarda hosil bo'lgan tasavvur, bilim va ko'nikmalarni yanada chuqurlatirish, mustaqil hulosalar chiqarish va turli ilmiy-amaliy gepotezalarni olg'a surishga o'rgatishdir. Talabalarning mustaqil ishlarining mohiyati ma'lum mavzular bo'yicha mustaqil ishlash natijasida og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini mustahkamlash hisoblanadi. Mustaqil ishlarining natijalari mavzular bo'yicha so'z va so'z birikmalarini yodlash, mazkur til vositalari yordamida erkin so'zlashish uchun dialogik va monologik matnlar tuzish shaklida rasmiylashtirish mumkin. Mustaqil ish uchun tavsiya etiladigan mavzular tegishli bosqichdagi mavzularning mantiqiy davomi bo'lib, talabani tashabbusiga ko'ra erkinlashtirilishi mumkin. Har bir bosqichning o'ziga xosligidan kelib chiqib mustaqil ish shaklan turli darajada va xilma-xil bo'lishi mumkin.

Mustaqil ishlarining natijalari mavzu bo'yicha annotatsiya, referat, ma'ruza, tezislar, konspekt, retsenziya shaklida rasmiylashtirishi mumkin.

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha dars materiallarini o'zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha fan bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
- talabalarning o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularni chuqur o'rganish;

	- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari.
3.	<p>IV. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • o'rganilayotgan asosiy chet tilini Umumevropa standartlariga ko'ra S1 darajada o'zlashtirishi; • o'rganilayotgan chet tilida o'qish va yozish ko'nikmalarini egallashi; • o'rganilayotgan chet tilida og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini egallashi; • tushunish va muhokama qilish uchun bosqichma-bosqich turli til materiallari bilan ishlash usullari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi; • o'z fikr va mulohazalarini lingvistik kurs modullari va ularning mavzularidan kelib chiqqan holda mantiqiy bayon etishi; • chet tilidagi og'zaki va yozma shakldagi ma'lumotlarni tushunish maqsadida turli strategiyalarni bilishi va ulardan foydalana olishi; • chet tilida chop etilgan turli matbuot materiallari va axborot beruvchi boshqa vositalardan olingan autentik til materiallarini tushuna olish va ularni tahlil qilish; • bitiruv malakaviy ishini yozish, ilmiy ishni olib borish bosqichlari, yozish uslublarini to'g'ri qo'llash va ilmiy matnni tahrirlash borasida yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.
4.	<p>V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ interfaol keys-stadilar; ☐ amaliy mashg'ulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); ☐ guruh, mikroguruh bo'lib ishlash; ☐ taqdimotlarni qilish; ☐ individual loyihalar; ☐ jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VI. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Talabalardan til kompetensiyalariga va modullar mazmunini aks</p>

	<p>ettiruvchi asosiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, ya'ni chet tilida og'zaki nutqni tushunish, o'z fikrini chet tilida bayon qilish, o'qish va yozish mahoratini namoyon qilish, chet tilining fonetik va grammatik qonuniyatlarini, tili o'rganilayotgan va chet tilida so'zlashuvchi xalqlarning madaniyatini anglash hamda chet tilida chop etilgan turli matbuot manbaalaridagi autentik materiallarni tushuna olish talab qilinadi.</p> <p>Fan doirasida talabalar Yevropa Kengashining "Chet tilini egallash umumevropa kompetensiyalari: o'rganish, o'qitish va baholash" to'g'risidagi umume'tirof etilgan xalqaro me'yorlari (CEFR) ga ko'ra kurslar kesimida A2 – S1 darajaga mos keladigan til materiallarini tushunish, mazmunini tahlil qilish, mavzularga oid turli matn turlarini o'qib, tinglab mazmunini tushunishlari va o'z fikrlarini og'zaki va yozma ravishda ifoda eta olishlari shart.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar.</p> <p>Ingliz tili</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. David Bohlke, Dorothy E. Zemach (2013) Skillful 1. Reading and writing. Macmillan. 2. Louis Rogers and Jennifer Wilkin, Dorothy E. Zemach (2012) Skillful 1. Reading and writing. Macmillan. 3. Sam McCarter. (2010). Improve your reading skills. Cambridge. 4. Scarry, S. & Scarry J. The Writer's Workplace with Readings: Building College Writing Skills. Thomson Learning. Sixth Edition. 2010. 5. Evans, V. (1998). Successful Writing. Upper Intermediate. Express Publishing 6. Evans V. (2000). Successful Writing. Proficiency. Express Publishing 7. Dorothy E. Zemach. Lisa a. Rumisek. Academic writing from paragraph to essay. Macmillan. 2005. 8. Sandra Scarry. John Scarry. The Writer's workplace with Readings. Seventh Edition. Wadsworth. Cengage learning. 2010. 9. Alireza Memarzadeh. Maximizer Reading, Writing, Speaking. Memarzadeh Pub. 2016. <p>Nemis tili</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dallapiazza R.M., Evens S. u. a. Ziel B 2, Hueber Verlag, Ismaning. 2015. 2. Ute Koithan, Helen Schmitz, Tanja Sieber. Aspekte B1+.- Stuttgart: Klett Verlag, 2017. 3. Perlmann-Balme Michaela, Susanne Schwalb. Sicher B1+. – München: Hüber Verlag, 2012. 4. Anna Fischer Mitziviris, Sylvia Janke-Papanikolaou. Ausblick B1, Hueber Verlag, Ismaning, Deutschland. 2007. 5. Holiyarov L., S:Abdullaeva u.a. Deutsch mit Vergnügen. Toshkent,

Ozkitobsavdonashriyot. 2019.

Fransuz tili

1. Sylvie Poisson-Quinton, Rein Mimran. Compréhension écrite, Niveau 2. France, 2013.
2. Michel Barféty, Patricia Beaujouin. Expression orale, Niveau 1. France, 2013.
3. Annie Berthet, Catherine Hugot. Alter Ego A2. Hachette, Paris, 2013.
4. Dollez C., Pons S. AlterEgo 3 Méthode de français. Hachette, FLE, 2013.
5. Abdoushukurova L. A. Interpretation du texte. Tachkent. 2011.
6. Razzakov M. La presse française. Tachkent 2012.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11.

2. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2016. - 56 б.

3. Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт таракқиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т.: Ўзбекистон, 2017. - 48 б

4. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017. – 488 б. 5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947- сонли “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони. www.lex.uz.

Ingliz tili

1. Anelli Williams (2011) Writing for IELTS. Harper Collins Publishers
2. Gabi Duigu (2001) Visuals. Writing about graphs, tables and diagrams, Academic English Press
3. IELTS – Write Right – retyped by : Hội các sĩ tử luyện thi IELTS
4. Jon Marks: (2007) IELTS Resource pack Delta Publishing

Nemis tili

1. Michaela Perlmann Balme, Susanne Schwalb, Dorte Weers. Em Brückenkurs B1+. Ismaning: Hüber Verlag, 2008
2. Julia Braun-Podeschwa, Charlotte Habersack, Angela Pude. Menschen B1.1. – München: Hüber Verlag, 2014.

3. Hermann Funk, Christina Kuhn, Silke Demme. Studio d B1. -Berlin: Cornelsen Verlag, 2007.

4. Rösler, Dietmar/ Würffel, Nicola. Deutsch Lehren Lernen 5. Lernmaterialien und Medien. München: Klett-Langenscheidt, 2017.

5. Schart, Michael/ Legutke, Michael. Deutsch Lehren Lernen 1. Lehrkompetenz und Unterrichtsgestaltung. München: Klett-Langenscheidt, 2017.

Fransuz tili

1. Annie Berthet, Catherine Hugot. Alter Ego A1. Hachette, Paris.

2. М. Нишонов, З. Абдушукурова, В. Назаров. Opinion originale 1. Tachkent, 2012.

3. C. Flumian, J. Labascoule, C. Lause. Le Nouveau Rond Point 2. Paris, 2009

4. З. Абдушукурова, М. Нишонов ва б. Manuel de Français. "Opinion originale 3". Тошкент, 2013.

5. Catherine Dollez, Sylvie Pons. Alter ego +3, méthode de français B1. Hachette français langue étrangère, 2012.

6. И. Н. Попова, Ж. А. Казакова. Manuel de français. Москва, 2005.

7. E. Berard, Ch. Lavenne. Grammaire utile du français. Didier. Paris, 1991.

8. М.У.Убайдуллаев, З.А.Айтуганова, С.О.Ниязметова. Opinion originale 2. Manuel de français. Tachkent, 2012.

9. L.A. Abdouchukurova. Interprétation du texte. Tachkent, 2011.

10. Долинин К. А. Практикум по интерпретации текста. М., 2006.

11. Bergez D. Explication de texte littéraire. Paris, 1996.

Axborot manbalari

Ingliz tili

1. www.developreading.com

2. www.teachingenglish.org.uk

3. www.online-literature.com

4. www.literature.org

5. www.onestopenglish.com

Nemis tili

1. www.mein.deutsch

2. www.hueber.de/aspekte

3. www.deutsch.unterricht.de

4. www.begegnungen-deutsch.de

5. www.schubert-verlag.de/aufgaben/uebungen_b1/b1_uebungen_index.htm

6. www.fachdidaktik-einecke.de/

7. www.mein.deutsch

8. www.hueber.de/aspekte

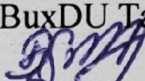
9. www.deutsch.unterricht.de

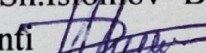
Fransuz tili

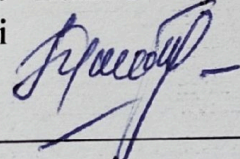
1. <http://www.lepointdufle.net/>
2. <http://apprendre.tv5monde.com/>
3. <http://enseigner.tv5monde.com/>
4. <http://lewebpedagogique.com/ressources-fle/>
5. <http://www.franceinfo.fr/>
6. <https://leflepourlescurieux.fr/>

7. **Fan dasturi Buxoro davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan** 2022 yil 30 avgustdagi 1-ton boyonroq

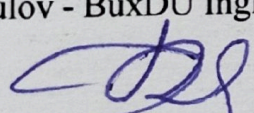
8. **Fan/modul uchun ma'sullar:**

N.A.Haydarova - BuxDU Tarjimashunoslik va lingvodidaktika kafedrası o'qituvchisi

D.Sh.Isomov - BuxDU Tarjimashunoslik va lingvodidaktika kafedrası doktoranti

F.Sh. To'rayeva - BuxDU Tarjimashunoslik va lingvodidaktika kafedrası o'qituvchisi

9. **Taqrizchilar:**

Z.I.Rasulov - BuxDU Ingliz tilshunosligi kafedrası mudiri, f.f.n., dotsent

N.S.Qobilova - BuxDU Ingliz tilshunosligi kafedrası dotsenti, PhD.

N.F.Qosimova - Tarjimashunoslik va lingvodidaktika kafedrası mudiri, PhD, dotsent